

Píseň: EZ646 – Ať chválí Boha křesťané, že Syna svého dal +
modlitba; Oddíl k výkladu: Rt 2

Milí,

na posledním setkání jsme probrali Rt 1. Příběh zdůrazňuje Noeminu snahu *nestěžovat* již tak velmi těžkou situaci svých snach. Zároveň však s tradičním podtónem biblické ironie – Noemi posílala Orpu i Rút domu *až na cestě* do Israele.

A Noeminu první výzvu odmítli *obě* ženy. *Obě* Moábky se chtěly vrátit k Božímu lidu (v. 10). Poté Noemi argumentovala, že je to přece nesmysl – i kdyby teď počala syny, copak budou čekat dvacet let na jejich dospělost?

V odpovědi se všechny ženy rozplakaly. A tímto argumentem přesvědčená Orpa se vrátila ke své matce.

Ale Rút se k Noemi *přimkla*. I poté, do třetice, se jí však Noemi pokusila odehnat (srv. i současné úsilí o konverzi k židovství!). Avšak Rút odpověděla hlubokým vyznáním (v. 16-17). V něm se zřekla svého lidu, náboženství, kultury. A vskutku abrahamovsky se vydala na novou, zcela odlišnou, cestu životem.

Cestu velmi náročnou – srv. dnešní oddíl. Také si už (až?) po návratu Noemi změnila jméno na Mara = Hořká. A po návratu domů Noemi *opět* vyznala, že je to právě *Hospodinova* práce, která zavinila jejich úděl, osud, situaci. A *přesto* se Rút k tomuto Bohu přimkla.

Podivné! Anti-misijní!

Bóaz

Obě ženy se vrátily do Israele v době sklizně. Tak je připomenuto základní téma tohoto svátečního svitku – sklizeň. A tak *přeznačení* jejího vnímání. Je Boží milostí – tak nápadně v dnešním oddílu. Sklizeň *není* v první ani poslední řadě lidským výkonem. Naopak, jakýkoli lidský výkon – i zemědělský – je *závislý* na předchozí i následující milosti Hospodina Boha (v. 2! Hebr. *chen* je spíše „milost“ než přízeň).

A kromě této milosti příběh rovnou připomíná druhé hlavní téma – levirátní právo. Noemin zesnulý manžel Elímelek měl totiž blízkého příbuzného Boáze. A tento Boáz (= V-něm-je-síla) je navíc mužem *významným*. Ale stále pouze *mužem*, není již bohem (Baalem), jako tomu je v pohanských náboženstvích.

Iniciativy v celé situaci se však chopila *Rút*, ne Noemi! A jedná *bez* znalosti prvního verše. Prostě jde paběrkovat, sbírat zbytky, aby ženy nezemřely hladu. Ano, doufá v něčí přízeň/milost, ale cílem i praxí jde o obyčejnou zemědělskou práci, jak se jí ženy účastnily.

A všimněme si tradiční biblické ironie – Rúť jedná podle zejm. *israelských* zvyklostí (např. Lev 19, 9; 23, 22 atd.), ačkoli je Moábka, pohanka. Ale „*ve víře vyrostlá*“ Noemi/Mara *nedělá nic*.

A „náhodou“ (hebr. michreh; také „nehoda, štěstí, osud“) šla na pole zrovna onoho zmíněného Boáze, Noemina zastánce (hebr. goel).

A aby „náhod“ nebylo málo, zrovna se ten Boáz, vlastník pole, *přišel podívat* na probíhající práce. A *ještě navíc* si nejenom všiml Rúť – mezi ostatními ženami – ale poznal, že „je tu nová.“

Odpověď ženců na otázku po Rúťině identitě dokazuje, jak „ukradená“ všem byla – srv. Rt 1, 19-22. I nyní vědí, že „patří k Noemi“ a že je z Moábu. Víc je nezajímá. Vlastně *tóricky* správně – Dt 23, 3-4. Tak je zároveň v knize Rúť trvale přítomno jak *naplňování* Tóry, tak její *přestupování* – jak to, že tedy Moábce *dovolili* být mezi nimi? Dokonce okrádat místní ženy a rodiny?

V. 7 doplňuje, že Rúť se chovala velice slušně. Nehrála si na nenápadnou – oznámila svou žádost otevřeně, na rovinu. Ačkoli věděla, že všem bylo jasné, že je *cizinkou*. Přesněji: *Protože* to věděla. A druhým dechem doplňují Rúťinu *pracovitost*, vytrvalost, služebnost.

Rúť si tedy nepřišla na Boázovo pole nasbírat jen, co je nezbytně nutné. Přišla *tvrdě pracovat*. Jak jinak si nakonec nejen zajistit obživu, ale také ji „zajistit“ dalším na nás závislých lidech? Jak jinak žít užitečný, dobrý život? (Ex 20, 9 + 34, 21 + Dt 5, 13)

Boáz a Rút

A Boáz opět reaguje *nečekaně*: Místo připomenutí *zákazu spolčování* se s Moábci až do desáté generace *šel s Rút mluvit*. A rovnou ji řekl: *Neodcházej*. Nechoď pryč. Zůstaň zde. Ačkoli jde opět o zdánlivé porušení Tóry. *Zejména* u té, která se takřka jistě nějak účastnila také moábských kultů plodnosti – byla velká šance, že i Rút byla „kněžkou“ těchto kultů. Boáz o této Moábcce, koneckonců nevěděl skoro nic dalšího.

Jen to, že přišla tvrdě pracovat. A slušně o to požádala. A starala se o vdovu Noemi, svou tchýni.

To mu stačilo. Aby jí odměnil: Nejenom, že mohla zůstat. Ale dokonce měla zůstat. A ještě navíc se má držet Boázových „děveček.“ Tedy místních dívek. A chodit pracovat tam, kde pracují ony – ty z toho jistě nadšené nebyly.

A ještě navíc zapověděl svým služebníkům otravovat Rút. Dosl. aby se Rút *nedotýkali*. Vždyť byla bez zastánce. Cizinka. Hlavním rozměrem je zde však míněno právě fyzické odstranění z „našeho“ prostoru. A tak fyzické zabránění v Rútině *de facto kradení*. Pro ni přece *neplatí* tórická nařízení – a tak ani výhody, ne?

A ještě navíc jí dovolil pít z jeho vody. Z vody, kterou právě tito služebníci čerpali. To už je snad trochu moc, ne?

Jak to rozpoznala také Rút: Klaněla se Boázovi až k zemi. A vyslovila své *nepochopení* takové milosti (hebr. *chen*). Vždyť je to cizinka. A Boáz se jí nejen ujal, ale přidal mnohé nad to. Ačkoli Boáz dokonce dobře ví, že není jen tak ledasjakou cizinkou, ale Moábkou. Tedy zapovězenou, zakázanou osobou. Dokonce odvěkým nepřítelem Božího lidu.

A Boáz opět překvapuje svou odpovědí: Vypráví Rút *její* činy a rozhodnutí. Neboli: Takto s Rút jedná v odpovědi na *její* rozhodnutí a činy. Které byly hlubokým, dobrovolným rozhodnutím. Velikým riskem. A ztrátou všeho, čím do té doby byla.

A hlouběji: Vyslovuje, že tato Rút se chovala *jako Abram* (Gn 12). Tedy že *není* konvertitkou. Boáz *jen* ví, že *již opustila*

předchozí způsoby, kulturu, náboženství – i svou rodinu. Pro Noemi. Ačkoli o Božím lidu *vlastně nic nevěděla*.

V současné době jde o šokující zvěst: Jak se chováme k ostatním, tak se budou většinou chovat ostatní k nám. Na milosrdenství a dobro většinou lidé odpovídají milosrdenstvím a dobrem. Na sebestřednost, lenost, aroganci, pýchu, podvody, lži, nespolehlivost odpovídají vlastní nespolehlivostí, podvody, lhaním, sebestředností, odmítáním, nezájmem. Reciprocita, vzájemnost je esencí *každého* vztahu!

A ačkoli *to je vše*, co Boáz ví, přidává navíc *požehnání*. Tedy neusiluje Rút obrátit, zkonvertovat. Nýbrž *přeje jí Boží*: Kéž ti Hospodin požehná. Kéž ti odplatí *podle tvého jednání*.

Také v trvajícím přeznačování kultů plodnosti – zejm. při sklizni. V odmítání magie a čarování. V nahrazení božských dramat a náboženských obřadů *lidským milosrdenstvím*. A vzájemností. A důrazem na Boha, který *odpovídá*, podle *našich skutků*. I úplným cizincům. Nepřátelům. I těm, kteří o něm jakoby nic nevědí.

Tak opět *podle toho* odpověděla Rút: Hlubokou, upřímnou vděčností. I ona odpovídá jakoby připomenutím toho, co přece Boáz *musí* vědět. A přidává i svou vlastní *trvající* poníženost – vždyť se nemůže rovnat ani Boázovým otrokyním. A *přesto* jí projevil přízeň. *Převelikou* přízeň. Dosl. chen = milost.

Společné jídlo

Až by člověk čekal, že tím by tato kapitola měla skončit. Tolik nezasloužené milosti ve zdánlivém rozporu s Tórou vůči cizince přece stačilo!

Ale opak je opět pravdou: Na bohatství sklizně z Boží milosti má člověk odpovídat *bohatým* rozdáváním této Boží milosti dál. Boáz pozval tuto vyžírku, cizinku, nepřítelkyni a dost možná „kněžku“ ke společnému jídlu s ostatními. Jakoby vypila málo jejich vody! Jakoby si nabrala málo jídla z jejich práce!

Tak byla Rút pozvána nejen k nasycení z opět *cizího*, ale k plnému obecenství stolu. Jako bychom my dnes jedli jen tak s kdekým! Ještě, když by měl jíst *naše* jídlo! Tak i dnes jde o vzácné

obecenství vyjadřující důvěru, přízeň, zájem. Milost. Kousek Boží milost – božského stolování a hostiny.

A tak se Rút dobře najedla – a ještě jí zbylo. Jak to bude důležité také při Ježíšových Nasyceních zástupů. A také proto, aby měla dost i pro Noemi. Která nepřišla ani pomoci...

A hned poté *šla opět pracovat*. Nepokoušela se vlísat dál do Boázovy přízně. Nepokoušela se „kout železo, dokud bylo žhavé.“ Šla dál dřít na poli.

Tak opět i Boáz odpověděl odpovídajícím způsobem: Prikázal svým služebníkům *ještě další* milosrdenství. Rút může sbírat nejen „paběrky,“ ale i mezi snopy. A jako by toho bylo málo, mají dokonce *naschvál* upouštět posekané klasy. Což byla přece krádež – a paběrkující ženy za to byly okřikovány a bylo jim v tom bráněno!

Večer

Tak Rút tvrdě dřela na poli celý den. A pak šla *ještě dál pracovat*: Bylo třeba nasbírané zrní vymlít – teprve pak může být mouka, a *pak* chléb. A bylo toho mnoho – asi jedna éfa. Tj. cca 22-36 litrů. Číslo jistě nadsazené, ale pro vyjádření *množství práce*, kterou Rút odvedla. A tak Boží milosti v odpovědi na její tvrdou, poctivou námahu na nezbytné a dobré věci.

To vše pak odnesla domů k Noemi. A jakoby 22-36 litrů ječmene bylo málo, rozdělila se s ní i o zbytky od oběda (Nasycení zástupů!).

Noemi však odpovídá vlastně podivně: Diví se, kde to Rút vzala – přece nemohla vykonat tolik práce jen tak sama! Žehnala tomu, kdo se Rút *ujal* (levirátní právo!). Ale Noemi se *nezajímala* o identitu toho muže. A už vůbec se nenabízí, že půjde také pracovat – aby Rút prostě pomohla. Aby se jí odvděčila. Biblicky ironické srovnání pohanské „konvertitky“ s „ve-víře-vychovanou“ je opět nasnadě.

Což ještě vystoupí do popředí, když Rút prozradila, že byla u Boáze. Najednou je totiž pro *Maru* Hospodin strašně požehnaný! Ačkoli celou Rt 1 si na něj stěžovala, jak hořký osud jí připravil

apod. Najednou má být tento Hospodin, vrah jejího manžela i synů, *požehnan*. No, to šlo rychle...

A na rozdíl od Rút chce využít situace *k dalšímu zisku*. Ne však vlastní prací. Ale užitím levirátního práva.

Což Rút zcela ignoruje (v. 21). Raději připomíná velikost Boázova *dobrovolného* milosrdenství. K němuž ho nenutily žádné zákony, řády, práva.

Ale Noemi pořád dál vidí jen „to své.“ Ignoruje mohutnost Boázovy milosti. Vidí jen, že Rút bude spíše v bezpečí. Protože bude s Boázovými dívkami. Ačkoli Rút hovořila o přidružení se k jeho *služebníkům*.

Také proto v. 21 připomíná Rútin původ. Tak *odlišně* o celé situaci uvažuje Moábka ve srovnání s „židovkou“ Noemi. Tak odlišně ji celou vnímá. O tolik *správněji*.

Závěr

A tak Rút šla a *dál* dělala na poli. Zatímco Noemi seděla doma. Po celé období sklizně. Ani se nepokoušela vlísat se k někomu do přízně – bydlela s Noemi, svou „švagrovou.“ Což ještě podtrhuje hned následující verš: Noemi bude vymýšlet, co dalšího má Rút udělat. Pod záminkou „odpočinutí.“

Zatímco sama Noemi nepůjde ani paběrkovat na kterékoli pole.

Také proto je Rút v rodokmenu Ježíše Krista. Spolu s Boázem. Synem jerišké prostitutky Rachab. Která je v něm také. Noemi ne.

Píseň: EZ662 – Do země se skrývá + **modlitba Páně**
Rozhovor